

гуманітарно-педагогічного факультету
Неля ПОДЛЕВСЬКА
серпень 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 014 Середня освіта

Предметна спеціалізація 014.028 Середня освіта. Польська мова та зарубіжна література

Додаткова предметна спеціальність 014.01 Середня освіта. Українська мова та література

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Мови і літератури (польська, українська))

Обсяг дисципліни 4 кредити ЄКТС

Шифр дисципліни ОФП.04

Мова навчання українська

Статус дисципліни: обов'язкова (фахової підготовки)

Факультет гуманітарно-педагогічний

Кафедра української філології

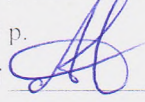
Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	2	4	4	120	50	16		34		70				+
З	2	4	4	120	12	8		4		128				+

Робоча програма складена на основі ОПП «Середня освіта (Мови і літератури (польська, українська))»

Програму склала канд. філолог. н., доц. Марія ГАВРИШ

Схвалена на засіданні кафедри української філології

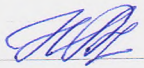
Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Завкафедри української філології Анатолій ЯНЧИШИН

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету

Голова вченої ради ГПФ Неля ПОДЛЕВСЬКА

2. Лист погодження

Посада	Назва факультету	Підпис 	Ім'я, прізвище
Гарант освітньо-професійної програми, канд. пед. наук, доц.	Гуманітарно-педагогічний		Неля ПОДЛЕВСЬКА

3. Пояснювальна записка

Дисципліна «Сучасна українська мова» є однією із обов'язкових дисциплін освітньо-професійної програми «Середня освіта (Мови та літератури (польська, українська))» і займає провідне місце у фаховій підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, очної (денної) (далі – денної) та заочної форм здобуття вищої освіти, які навчаються за цією освітньо-професійною програмою.

Пререквізити – ОЗП.01 Вступ до мовознавства, ОЗП.05 Практичний курс української мови, ОПП.04 Сучасна українська мова (Фонетика), ОПП.04 Сучасна українська мова (Лексикологія).

Постреквізити – ОПП.03.02 Курсова робота з української мови та методики навчання ОПП.04 Сучасна українська мова (Морфологія), (Синтаксис), ОПП.11 Методика навчання української мови, ОПП.12 Педагогічна практика (пропедевтична), ОПП.13 Педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти.

Відповідно до освітньої програми дисципліна має забезпечити:

компетентності:

ІК Здатність вирішувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань (польська мова і зарубіжна література; українська мова і література), педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

ЗК 05. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ФК 01. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 06. Здатність володіти базовими знаннями про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні; використовувати ці знання у професійній діяльності.

ФК 09. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм української мови, обирати мовні засоби відповідно до комунікативної ситуації.

ФК 13. Здатність використовувати знання складу та організації лексичного та лексикофразеологічного рівнів польської, української мов, особливостей вживання фразеологічних одиниць у педагогічній діяльності.

ФК 20. Здатність дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів академічної доброчесності.

програмні результати навчання:

ПРН 05. Оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.

ПРН 07. Уміти формувати в учнів ключові і предметні компетентності та здійснювати міжпредметні зв'язки.

ПРН 11. Уміти послуговуватися у професійній й дослідницькій сферах польською / українською мовами в усній та писемній формах, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування, використовувати їх для реалізації продуктивного міжкультурного діалогу.

ПРН 14. Володіти правописною та культуромовною компетентностями з української / польської / іншої іноземної, логічно, аргументовано викладати свої думки, володіти формами та засобами результативної комунікації з учасниками освітнього процесу.

ПРН 15. Володіти знаннями з фонетики / орфоєпії / орфографії / лексикології / граматики / / пунктуації польської / української мов, уміти практично використовувати їх в освітньому процесі, знати методику формування мовних компетентностей учнів.

ПРН 24. Дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів академічної доброчесності.

Мета дисципліни – формування особистості фахівця, здатного вирішувати типові та складні завдання із сучасної української мови, зокрема з'ясувати сутність морфемних понять, виробити навички морфемного та словотвірного аналізу слів; формування фахової мовленнєвої культури здобувачів, поглиблення загальної культури писемного й усного мовлення, вироблення практичних умінь та навичок виконання вправ і завдань різного характеру, рівня складності, підготовка до усвідомленого та серйозного сприйняття інших дисциплін лінгвістичного циклу; формування національно свідомої, духовно багатой мовної особистості з високим рівнем комунікативної компетенції.

Предмет дисципліни: Морфеміка і дериватологія як розділи україністики. Будова слова. Класифікація морфем. Зміни у морфемній будові слова. Словотвірні ресурси. Словотвірна мотивація. Словотвірний тип. Способи словотворення. Словотвір частин мови. Морфологія та морфонеміка.

Завдання дисципліни – ознайомлення з історією вивчення морфеміки і словотвору української мови, вивчення теоретичних засад розмежування частин слова і способів словотворення в сучасній українській мові, засвоєння відповідного термінологічного апарату, вироблення навичок виконувати морфемний і словотвірний аналіз слів.

Результати навчання. Здобувач освіти, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: вміло використовувати понятійний апарат та професійну термінологію; володіти знаннями про проблематику морфеміки і дериватології сучасної української літературної мови; з'ясувати спільні та відмінні ознаки частин слова і способів словотворення; користуватися основними методами і прийомами вивчення й опису морфемних і словотвірних одиниць; виконувати повний морфемний і словотвірний аналіз слів.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІН

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна			Заочна		
	лекції	практ. заняття	самоств. роботу	лекції	практ. заняття	самоств. роботу
Тема 1. Морфеміка. Морф і морфема	2	4	8			16
Тема 2. Кореневі і суфіксальні морфеми. Префікси. Закінчення. Інтерфікси	2	4	8	4	2	16
Тема 3. Основа слова. Зміни у морфемній будові слова	2	4	8			16
Тема 4. Словотворення. Словотвірні ресурси. Основні види формантів	2	4	8			16
Тема 5. Словотвірна мотивація. Словотвірний тип	2	4	8			16
Тема 6. Морфологічний спосіб словотворення. Конверсія. Складання. Лексико-семантичний спосіб словотворення.	2	4	10	4	2	16
Тема 7. Словотворення іменних частин мови, дієслівних форм та прислівників	2	4	10			16
Тема 8. Основи морфонології. Сполучуваність морфем.	2	6	10	2	1	16
РАЗОМ ЗА IV СЕМЕСТР	16	34	70	8	4	128

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст лекційного курсу

Номер теми	Перелік, тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
1.	Морфеміка. Морф і морфема Предмет граматики. Розділи граматики. Поняття про морфеміку та морфемологію. Морф і морфема. Аломорфи і варіанти морфем <i>Література:</i> 2, с. 3–18; 3; 4 с. 4-10; 6; 7, с. 5–19 ; 9; 12; 14 с. 4-9; 15 с. 11-24; 17.	2
2.	Кореневі і суфіксальні морфеми. Префікси. Закінчення. Интерфікси Класифікація морфем (морфів). Корінь і афікси. Функції, семантика і структура афіксів. Походження афіксів. Афікси субстанціальні і нульові, регулярні і нерегулярні, продуктивні і непродуктивні. Суфікси. Інфікси. Конфікси. Префікси. Походження префіксів. Закінчення (флексія). Интерфікси. Постфікси. <i>Література:</i> 2, с. 8–12; 3; 4 с. 11-44; 6; 7, с. 29-64 ; 9, с. 14-52; 12; 14, с. 9-18; 15 с. 24-38; 17.	2
3.	Основа слова. Зміни у морфемній будові слова Сутність основи як морфемної одиниці. Зв'язані основи. Субморфні основи. Фузія. Складні слова. Історичні і загальні зміни в морфеміці. Запозичення й архаїзація морфем. Деетимологізація. Історичні зміни в структурі слова. Основні шляхи розвитку морфеміки. Морфемні словники. <i>Література:</i> 2; 3; 4 с. 45-53; 5; 6; 7, с. 57-64; 9, с. 52-75; 10; 11; 12; 14, с. 16-18; 15 с. 44-58; 17.	2
4.	Словотворення. Словотвірні ресурси. Основні види формантів Поняття про словотворення і словотвір. Місце словотвору в системі наук про мову. Словотворення, формотворення, словозміна. Словотвірні ресурси. Типи словотворення. Твірна база і словотвірні засоби. Поняття про формант. Основні види формантів. <i>Література:</i> 2; 4 с. 53-58; 7, с. 96–101; 9, с. 85-92; 12; 14, с. 20-34; 15 с. 117-125; 17.	2
5.	Словотвірна мотивація. Словотвірний тип Словотвірна мотивація (похідність). Ознаки похідності. Розбіжність між структурною і семантичною похідністю. Особливості семантичної мотивації. Різновиди семантичних відношень. Словотвірний тип. Словотвірне значення. Класифікація словотвірних типів. Словотвірна структура слова. Словотвірна модель. Словотвірне правило. Твірна основа. <i>Література:</i> 2; 4 с. 53-90; 7, с. 96–131; 9, с. 92-102; 12; 14, с. 22-34; 15 с. 125-144; 17.	2
6.	Морфологічний спосіб словотворення. Конверсія. Складання. Лексико-семантичний спосіб словотворення Способи словотворення. Суфіксальний спосіб. Флективний спосіб. Постфіксальний спосіб. Префіксальний спосіб. Суфіксально- префіксальний спосіб. Флективно-префіксальний спосіб. Постфіксально-префіксальний спосіб. Постфіксально-суфіксально- префіксальний спосіб. Конверсія. Складання як спосіб словотворення. Аббревіація. Зрощення. Лексико-семантичний спосіб. <i>Література:</i> 2; 4 с. 96-140; 7, с. 204–211; 9, с. 112-132; 12; 14, с. 28-33; 15 с. 170-181.	2
7.	Словотворення іменних частин мови, дієслівних форм та прислівників Словотворення іменників. Словотворення прикметників. Словотворення числівників. Словотворення дієслів. Словотворення прислівників <i>Література:</i> 2; 4 с. 134-146; 5; 8; 7, с. 184-190; 9, с. 143-161; 11; 12; 14, с. 34-67; 15 с. 184-217; 18.	2
8.	Основи морфонології. Сполучуваність морфем. Поняття про морфеміку і морфонологію. Морфонологічні явища. Системний характер морфонологічних явищ. Поняття основи в морфонології. Наголос як морфонологічне явище. <i>Література:</i> 2; 7, с. 184-190; 9, с. 162-200; 11; 12; 14, с. 24-27; 15, с. 144-168; 16; 18.	2
Разом за IV семестр		16

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми здобуття освіти

Номер теми	Перелік, тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
1.	Кореневі і суфіксальні морфеми. Префікси. Закінчення. Інтерфікси Класифікація морфем (морфів). Корінь і афікси. Функції, семантика і структура афіксів. Походження афіксів. Афікси субстанціальні і нульові, регулярні і нерегулярні, продуктивні і непродуктивні. Суфікси. Інфікси. Конфікси. Префікси. Походження префіксів. Закінчення (флексія). Інтерфікси. Постфікси. <i>Література:</i> 2, с. 8–12; 3; 4 с. 11-44;6; 7, с. 29-64 ; 9, с. 14-52; 12; 14, с. 9-18; 15 с. 24-38; 17.	4
2.	Морфологічний спосіб словотворення. Конверсія. Складання. Лексико-семантичний спосіб словотворення. Способи словотворення. Суфіксальний спосіб. Флексивний спосіб. Постфіксальний спосіб. Префіксальний спосіб. Суфіксально- префіксальний спосіб. Флексивно-префіксальний спосіб. Постфіксально-префіксальний спосіб. Постфіксально-суфіксально- префіксальний спосіб. Конверсія. Складання як спосіб словотворення.Абревіація. Зрощення. Лексико-семантичний спосіб. <i>Література:</i> 2; 4 с. 96-140; 7, с. 204–211; 9, с. 112-132; 12; 14, с. 28-33; 15 с. 170-181; 17.	4
Разом за IV семестр		8

5.2. Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів денної форми здобуття освіти

<i>№ п/п</i>	<i>Зміст практичних занять</i>	<i>Кількість годин</i>
1.	Граматика. Морфеміка <i>Література:</i> 2, с. 3–8; 3; 4 с. 4-6;6; 7, с. 5–19 ; 9; 12; 14 с. 4-7; 15 с. 11-17; 17.	2
2.	Морф і морфема <i>Література:</i> 2, с. 13–18; 3; 4 с. 7-10;6; 7, с. 5–19 ; 9, с. 14-52; 12; 14, с. 7-9; 15 с. 17-24; 17.	2
3	Кореневі і суфіксальні морфеми <i>Література:</i> 2, с. 8–12; 3; 4 с. 11-22;6; 7, с. 29-46 ; 9, с. 14-24, 45-51; 12; 14, с. 9-13; 15 с. 24-28; 17.	2
4.	Префікси. Закінчення. Інтерфікси <i>Література:</i> 2; 3; 4 с. 22-44; 5; 6; 7, с. 57-64; 9, с. 24-41, 51-52; 10; 12; 14, с. 12-18; 15 с. 28-38; 17.	2
5.	Основа слова <i>Література:</i> 2; 3; 4 с. 45-49; 5; 6; 7, с. 57-64; 9, с. 52-56; 10; 11; 12; 14, с. 16-18; 15 с. 44-48; 17.	2
6.	Зміни у морфемній будові слова <i>Література:</i> 2; 3; 4 с. 49-53;5; 6; 7, с. 57-64; 9, с. 57-75; 12; 14, с. 17-18; 15 с. 53-58; 17.1, с. 19–23; 2, с. 33–38; 3, с. 80–90; 4, с. 57–76; 5, с. 18–21; 7, с. 5–824.	2
7.	Словотвірні ресурси <i>Література:</i> 2; 4 с. 53-58; 7, с. 96–101; 9, с. 85-88; 12; 14, с. 20-34; 15 с. 117-123; 17.	2
8.	Форманти <i>Література:</i> 2; 4 с. 53-58; 7, с. 96–101; 9, с. 88-92; 12; 14, с. 22-34; 15 с. 123-125; 17.	2
9.	Словотвірна мотивація <i>Література:</i> 2; 4 с. 53-58; 7, с. 96–101; 9, с. 92-96; 12; 14, с. 22-34; 15 с. 125-134; 17.	2
10.	Словотвірний тип <i>Література:</i> 2; 4 с. 4 с. 58-90; 7, с. 110–131; 9, с. 100-102; 12; 14, с. 27-27; 15 с. 140-144; 17.	2
11.	Морфологічний спосіб словотворення. Конверсія. Складання <i>Література:</i> 2; 4 с. 96-115; 7, с. 204–211; 9, с. 112-130; 12; 14, с. 28-33; 15 с. 170-181; 17..	2
12.	Лексико-семантичний спосіб словотворення <i>Література:</i> 2; 4 с. 115-140; 7, с. 204-211; 9, с. 131-132; 11; 12; 14, с. 28-33; 15 с. 175-181; 17.	2
13.	Словотворення іменних частин мови <i>Література:</i> 2; 4 с. 134-136;5; 8; 7, с. 184-190; 9, с. 143-151; 11; 12; 14, с. 34-62; 15 с. 184-204; 17; 18.	2
14.	Словотворення дієслівних форм та прислівників <i>Література:</i> 2; 4, с. 136-146; 7, с. 184-190; 9, с. 151-161; 11; 12; 14, с. 62-67; 15 с. 204-217; 16; 17; 18.	2
15.	Основи морфонології. Морфонлогічні явища <i>Література:</i> 2; 8; 7, с. 184-190; 9, с. 162-172; 11; 12; 14, с. 24-27; 15, с. 144-168; 16;	2

	17; 18.	
16.	Сполучуваність морфем. <i>Література:</i> 2; 7, с. 184-190; 8; 9, с. 173-200; 11; 12; 14, с. 24-27; 15, с. 144-168; 16; 17; 18.	4
Разом за IV семестр		34

Перелік практичних занять для студентів заочної форми здобуття освіти

Номер теми	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Кореневі і суфіксальні морфеми. Префікси. Закінчення. Інтерфікси <i>Література:</i> 2, с. 8-12; 3; 4 с. 11-44; 6; 7, с. 29-64 ; 9, с. 14-52; 12; 14, с. 9-18; 15 с. 24-38; 17.	2
2	Морфологічний і неморфологічні способи словотворення <i>Література:</i> 2; 4 с. 96-140; 7, с. 204-211; 9, с. 112-132; 12; 14, с. 28-33; 15 с. 170-181; 17.	2
Разом за IV семестр		4

5.3. Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів усіх форм здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, виконанні індивідуальних завдань у вигляді презентацій, повідомлень з теоретичних та практичних питань морфеміки та словотвору, тестування з теоретичного матеріалу тощо. Студенти заочної форми здобуття освіти виконують ще й контрольну роботу. Вимоги до її виконання та варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний здобувач вищої освіти отримує у викладача у період настановної сесії. Крім цього, до послуг студентів сторінка навчальної дисципліни у Модульному середовищі для навчання, де розміщені Робоча програма дисципліни та необхідні документи з її навчально-методичного забезпечення.

№ теми	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
Тема 1.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до усного опитування.	4
Тема 2.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до письмового опитування.	4
Тема 3.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до усного опитування	4
Тема 4.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до письмового опитування.	4
Тема 5.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до тестового контролю.	4
Тема 6.	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до написання самостійної роботи.	4
Тема 7.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування.. Підготовка ІДЗ (Повідомлення / презентація).	4
Тема 8.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до контрольної роботи.	4

Тема 9	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.. Підготовка до усного опитування	4
Тема 10	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до тестового контролю.	4
Тема 11	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до усного опитування.	5
Тема 12	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.. Підготовка до письмового питування.	5
Тема 13	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.. Підготовка до усного опитування.	5
Тема 14	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестового контролю.	5
Тема 15	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	5
Тема 16	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до написання контрольної роботи.	5
Разом за IV семестр		70

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час. Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) та індивідуального домашнього завдання (для студентів денної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

5.4. . Орієнтовна тематика індивідуального завдання (презентація/ реферат) для самостійної роботи (в т.ч. ІДЗ) студентів

Підготувати презентацію і реферат про дериватологічну спадщину таких мовознавців:

1. П. Білоусенко
2. М. Брус
3. З. Валюх
4. Т. Возний
- 5 . В. Горпинич
6. К. Городенська
7. Д. Гринчишин
8. В. Грещук
9. Є. Карпіловська
10. З. Каспришин
11. Н. Клименко
12. І. Ковалик
13. М. Лесюк
14. І. Ощипко
15. С. Соколова
16. Л. Третьевич (Невідомська)
17. І. Яценко

6. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій та методів навчання, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного та інтерактивного навчання і візуалізації); практичні заняття (тренінгові вправи, аналіз лінгвістичних явищ, пояснення, дискусія тощо), самостійна робота (робота над засвоєнням теоретичного матеріалу, виконання індивідуальних та домашніх завдань, підготовка до поточного та підсумкового контролю тощо), з використанням інформаційно-комп'ютерних технологій та технологій дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу;

- оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (участь у обговоренні ситуацій, самостійні роботи, виконання вправ і завдань);
- контрольна робота;
- оцінювання результатів виконання індивідуального домашнього завдання. При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни за білетами, попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального бала, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального бала) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліною і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активна робота на занятті, участь у дискусіях щодо прийнятих рішень при виконанні здобувачами поставлених завдань).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, виконання вправ чи завдань пошуководослідницького характеру, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його представленням на практичному занятті відповідно до графіка навчального процесу) Як ІДЗ здобувач може підготувати реферат або тези доповіді на конференцію за однією з тем навчальної дисципліни при дотриманні узгоджених з викладачем термінів його виконання.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без правильного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах (<https://naurok.com.ua/>, <https://vseosvita.ua/>, <https://salo.li/2Cf8524>, <https://salo.li/ADa9BA3> тощо), які сприяють формування компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

8. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувач денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни, підсумковим контролем для якої є іспит, може набрати до 60 балів (здобувач заочної форми – до 50 балів). Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Аудиторна робота						Контрольні заходи						Семе- стровий контроль	Разом
Практичні заняття (мінімум – 6 контрольних точок)						Тестовий контроль:			ІДЗ	Контрольна робота		Іспит	Сума балів
1-2	3-6	7-8	9-11	12-14	15-16	T*1-3	T*4-6	T* 7-8	1	1	2		
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)													60-100
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	24-40	
18-30						9-15			3-5	6-10		24-40	

Примітка: *ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання; T* – тема навчальної дисципліни;

**За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми здобуття освіти

Студентів заочної форми здобуття освіти								
Аудиторна робота		Самостійна, індивідуальна робота				Семестровий контроль	Разом	
								Сума балів
Практичне заняття		Контрольна робота		Тестовий контроль		Іспит		
1	2	Якість виконання	Захист роботи	T1-3	T4-7			
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)								
6-10	6-10	9-15	3-5	3-5	3-5	30-50	60-100	
12-20		12-20		6-10		30-50		

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає виконання трьох завдань – два теоретичних і одне – практичне (заповнення форми звітності або окремого розділу (розділів)). Кількість завдань у контрольній роботі залежно від особливостей дисципліни визначає кафедра. Зміст завдань наведено в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи. При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання та захист, кожен з цих показників оцінюються максимально: кожне з теоретичних завдань – 5 балами, практичне завдання 10 балами, загальна максимальна сума балів становить 20. Критерії оцінювання контрольної роботи:

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи з добувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Завдання № 1-2	3	4	5
Завдання № 3-4	3	4	5
Завдання № 5-6	3	4	5
Всього балів	9		15

Примітка. *Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (9 балів) та максимального (15 балів), знаходиться в межах 10-14 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням наведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення при виконанні завдань; результати виконання вправ.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення завдань, вміє заповнювати форми звітності, аналізувати їх на помилки та виправляти їх, шукати взаємозв'язки між формами. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.

Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекидає їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.
---------------------------------------	--

ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 3 балів, максимальний – 5 балів). За семестр кожен здобувач освіти денної форми навчання має виконати і представити на практичних заняттях по 2 ІДЗ (презентації, реферативні повідомлення з обраної теми). При підготовці тез доповідей на конференцію як ІДЗ здобувач вищої освіти отримує максимальний бал (10) за його виконання.

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з трьох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 25 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 5.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 3 до 5 балів:

Таблиця –Розподіл балів залежно від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–13	14–16	17–22	23–25
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-74	75-89	90-100
Кількість балів	-	3	4	5

На тестування відводиться 30 хвилин. Студент може пройти тестування в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

10. Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами. Відповідно до цього в екзаменаційному білеті пропонуються поєднання питань як теоретичного, так і практичного характеру.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів денної форми здобуття освіти (40 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	6	8	10
Практичне завдання № 2	6	8	10
Практичне завдання № 3	6	8	10
Практичне завдання № 4	6	8	10
Разом:	24		40

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів заочної форми здобуття освіти (50 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	9	12	15
Теоретичне питання № 2	9	12	15
Практичне завдання	12	16	20
Разом:	30		50

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (30 балів) та

максимального (50 балів), знаходиться в межах 31-49 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти).

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		
D	66-72		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній вище таблиці.

Семестровий іспит для денної форми здобуття освіти виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів, для заочної – від 50 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

11. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Предмет граматики. Розділи граматики. Поняття про морфеміку та морфемологію.
2. Морф і морфема. Аломорфи і варіанти морфем 3. Класифікація морфем (морфів).
3. Корінь і афікси. Функції, семантика і структура афіксів.
4. Походження афіксів. Афікси субстанціальні і нульові, регулярні і нерегулярні, продуктивні і непродуктивні.
5. Суфікси. Інфікси. Конфікси.
6. Префікси. Походження префіксів.
7. Закінчення (флексія).
8. Інтерфікси. Постфікси. Сутність основи як морфемної одиниці.

9. Зв'язані основи. Субморфні основи.
10. Складні слова.
11. Історичні і загальні зміни в морфеміці.
12. Запозичення й архаїзація морфем. Деетимологізація.
13. Історичні зміни в структурі слова.
14. Основні шляхи розвитку морфеміки.
15. Морфемні словники.
16. Поняття про словотворення і словотвір. Місце словотвору в системі наук про мову. Словотворення, формотворення, словозміна.
17. Словотвірні ресурси.
18. Типи словотворення.
19. Твірна база і словотвірні засоби.
20. Поняття про формант. Основні види формантів.
21. Словотвірна мотивація (похідність). Ознаки похідності. Розбіжність між структурною і семантичною похідністю.
22. Особливості семантичної мотивації. Різновиди семантичних відношень.
23. Словотвірний тип. Словотвірне значення. Класифікація словотвірних типів.
24. Словотвірна структура слова. Словотвірна модель.
25. Словотвірне правило.
26. Твірна основа.
27. Способи словотворення.
28. Суфіксальний спосіб.
29. Флексивний спосіб. Постфіксальний спосіб.
30. Префіксальний спосіб. Суфіксально-префіксальний спосіб. Флексивно-префіксальний спосіб.
31. Постфіксально-префіксальний спосіб. Постфіксально-суфіксально-префіксальний спосіб.
32. Конверсія.
33. Складання як спосіб словотворення.
34. Абревіація.
35. Зрощення.
36. Лексико-семантичний спосіб.
37. Система синхронного словотворення. Структура системи синхронного словотворення.
38. Діахронний і синхронний аспекти словотвору. Статичний і динамічний аспекти словотвору. Словотвірний синтез.
39. Сучасні тенденції у розвитку словотворення.
40. Словотворення іменників.
41. Словотворення прикметників.
42. Словотворення числівників.
43. Словотворення дієслів.
44. Словотворення прислівників.
45. Поняття про морфеміку і морфологію.
46. Морфологічні явища. Системний характер морфологічних явищ.
47. Поняття основи в морфології. Наголос як морфологічне явище.
48. Сполучуваність морфем. Валентні позиції.
49. Закономірності у сполучуваності морфем. Обмеження в сполучуваності морфем.
50. Засоби підготовки словотвірних морфів до сполучуваності. Елізія (усічення). Типи структурних усічень (елізій).
51. Інтерфіксація. Взаємодія елізії та інтерфіксації. Вживання інтерфіксів.
52. Способи поєднання морфів. Аглютинація. Фузія. Накладання (інтерференція).
53. Морфологічне чергування.

12. Навчально-методичне забезпечення

Сучасна українська мова (Морфеміка. Словотвір) MOODLE:

<https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=8460#section-0>

Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір : збірник вправ та завдань для здобувачів вищої освіти спеціальності 014.028 Середня освіта. Мови і літератури (польська, українська). Укладач М. М. Гавриш. Хмельницький, 2023. 40 с. електр. вид.

13. Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальнонавчаних програм і операційних систем.

14. Рекомендована література

1. Азарова Л. Є. Складні слова в українській мові: Структура, семантика, концепція «золотої» пропорції. Вінниця, 2000. 143 с.
2. Бабій І. М., Лісняк Н. І. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2006. 88 с.
3. Бабій І. М., Свистун Н. О. Морфеміка і словотвір сучасної української мови: самостійна та індивідуальна робота. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2012. 136 с.
4. Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: практикум. Львів. 2014. 156 с.
5. Білоусенко П. І., Іншакова О. І., Качайло К. А., Меркулова О. В., Стовбур Л. М. Нариси з історії українського словотворення (іменникові конфікси). – Запоріжжя – Кривий Ріг, 2010.
6. Бортун К., Важеніна О. Сучасна українська мова: морфеміка, словотвір: матеріали для самостійної роботи студентів. Практикум. Вінниця. Донецький національний університет імені Василя Стуса. 2019. 80 с.
7. Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є. Українська мова. Морфеміка і словотвір. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2010. 200с.
8. Валух З. Невідмінювані іменники іншомовного походження та їхні дериваційні можливості. *Проблеми сучасної філології. Лінгвістика, літературознавство, лінгводидактика*. Полтава, 2008. С. 5-10.
9. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : Вища школа, 1999. 207 с.
10. Карпіловська Є. А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови : будова та реалізація. Київ : Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, 1999. 175 с.
11. Карпіловська Є. Нова Україна у словотвірній номінації: зміни в мовному "кресленні" світу. *Відображення історії та культури народу в словотворенні*. Київ, 2010. С.91-109.
12. Клименко Н. Ф. Основи морфеміки української мови. Київ, 1998. 143 с.
13. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А. Словотвірна морфеміка сучасної української мови. Київ, 1998. 265 с.
14. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Київ : Слово, 2010. 328 с.
15. Пономаренко С. Сучасна українська мова : Морфеміка. Дериватологія. Морфологія : навчальний посібник. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 300 с.
16. Соколова С. О. Префіксальний словотвір дієслів у сучасній українській мові. Київ, 2003.
17. Стефурак Р. І. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2008.
18. Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019. 390 с.

11. 1. Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека університету. URL: http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php
2. Інституційний репозитарій ХНУ. URL: <https://library.khmnu.edu.ua/#>
3. Мова – ДНК нації. URL: <https://ukr-mova.in.ua/>
4. Модульне середовище. URL: <https://msn.khnu.km.ua/>
5. Офіційний сайт української мови. URL: <https://ukrainskamova.com/>
6. Тренажер з правопису української мови. URL: <https://webpen.com.ua/>
7. Український лінгвістичний портал. Український мовно-інформаційний фонд НАН України. <https://www.ulif.org.ua/>